

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЛОГІСТІВ ДЛЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

© **О.В. Посилкіна, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, О.В. Чушов**

Національний фармацевтичний університет, Харків

Резюме: проаналізовано основні особливості фармацевтичної логістики. Визначено проблеми, зумовлені недостатністю професійних і кваліфікованих логістів на вітчизняних фармацевтичних підприємствах. Запропоновано впровадження посади логіста на фармацевтичних підприємствах. Обґрунтовано перелік професійно-орієнтованих дисциплін для підготовки спеціалістів з логістики для потреб фармацевтичної галузі.

Ключові слова: логіст, бакалавр, магістр, логістична система, фармацевтичне підприємство, лікарський засіб.

Вступ. У сучасних умовах перед фармацевтичною галуззю гостро постає проблема оптимізації управління ресурсами, тому що традиційний підхід, який застосовують сьогодні на більшості вітчизняних фармацевтичних підприємств (ФП) є неефективним через відсутність щільного взаємозв'язку та координації в діяльності окремих ланок підприємства, що забезпечують процес руху матеріальних та супутніх до них потоків. У результаті цього процес, починаючи з закупівлі субстанцій та матеріалів і закінчуючи збутом лікарських засобів (ЛЗ), розпадається на ряд незв'язаних між собою стадій, що призводить до значного збільшення витрат на виробництво і реалізацію ЛЗ і негативно впливає на їх якість. Найважливішим завданням фармацевтичної галузі є своєчасне забезпечення споживача потрібними ЛЗ високої якості з конкурентоспроможним рівнем витрат, в необхідному обсязі, у визначений термін, у потрібному місці, з урахуванням персоналізованості системи обслуговування для кожного споживача. Отже, проблема впровадження логістичної концепції в управління матеріальними та супутніми до них потоками є досить актуальною для ФП. Це зумовлює необхідність підготовки професійних кадрів з логістики для потреб галузі.

Методи дослідження. Останнім часом провідні українські підприємства різних галузей економіки почали впроваджувати в своїй діяльності інструменти логістики.

За кордоном логістика давно стала практичним інструментарієм господарювання, який забезпечує 20-30 % приросту валового національного продукту в провідних промислово розвинутих країнах, а частка логістичних витрат у ВВП складає приблизно 11-12 %. Зокрема, в Канаді вона складає 11,9 %, в Мексиці – 15,4 %, в США – 11,4 %, в Данії – 13, %, у Франції – 11,5 %, в

Німеччині – 13,5 %, в Іспанії – 12,0 %, у Великобританії – 11,5 %, в Японії – 11,4 % [1]. Як свідчить зарубіжний досвід, скорочення на 1% логістичних витрат (тобто витрат на транспортування, створення запасів, складування, пакування, вантажопереробку, постачання та збут тощо) еквівалентне майже 10 % збільшенню обсягів продажу.

Використання логістики дозволяє підприємствам економити матеріальні, енергетичні, фінансові та інформаційні ресурси, сприяє прискоренню обіговості коштів та скороченню тривалості операційного циклу ЛЗ, забезпечує максимальне задоволення потреб споживачів у якісних ЛЗ. Крім того, дохідність ФП сьогодні залежить від ефективності процесів руху матеріальних, фінансових, інформаційних потоків. Саме інструменти логістики дозволяють обґрунтовувати оптимальні розміри ресурсів і запасів, елементів інфраструктури, обирати оптимальні схеми розміщення матеріальних ресурсів та ін. [3-5].

До вчених, які займаються цією проблемою, належать О.В. Посилкіна, Є.В. Крикавський, М.Ю. Григорак, Н.І. Чухрай та ін.

Головна мета ФП – виробництво високоякісних ЛЗ, потрібних споживачам в певний час за доступною ціною, що досягається завдяки оптимізації логістичного управління можлива завдяки впровадженню посади логіста на фармацевтичних підприємствах. Це передбачає необхідність створення логістичних підрозділів на вітчизняних ФП і їх укомплектуванню професійно-орієнтованими кадрами.

Вирішення актуальних проблем розвитку фармацевтичної галузі потребує побудови адаптованої до вимог логістики організаційної структури управління; впровадження стандартів логістичного управління на ФП; створення ефективної системи транспортного забезпечен-

ня діяльності ФП; розробки і впровадження стандартів логістичного обслуговування оптовими фармацевтичними фірмами роздрібних аптекних закладів з метою гарантії клієнтам переліку додаткових переваг (благ); удосконалення процесу складування на ФП з урахуванням властивостей ЛЗ; підготовки достатньої кількості фахівців з логістики, обізнаних на специфіці ЛЗ і техніко-економічних особливостях фармацевтичної галузі тощо.

Актуальною залишається проблема удосконалення управління трудовими ресурсами на ФП. Аналіз світового досвіду свідчить, що фахівець з

логістики – це системний аналітик, який здатний обґрунтовувати доцільність та ефективність рішень щодо наскрізного управління рухом матеріальних і супутніх потоків з урахуванням інтересів всіх учасників логістичного ланцюга. Наявність таких фахівців в структурі управління будь-яким підприємством, організацією чи відомством сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності на внутрішньому і міжнародних ринках. Але в Україні ще не приділяється достатньої уваги процесу управління потоками ресурсів, про що свідчить структура вакансій та резюме логістів на трудовому ринку України (табл.1) [2].

Таблиця 1. Кількість вакансій та резюме логістів в Україні станом на 01.04.2009 р.

Сфера діяльності	Вакансії, %	Резюме, %
Закупівля:	8	1
з них закупівля у фармацевції	5	-
Логістика:	31	3
у тому числі у фармацевції	7	1
Зовнішньоекономічна діяльність	3	-
Складування:	10	1
у тому числі у фармацевції	6	-
Транспортна логістика	13	3
Міжнародне перевезення	16	5
Диспетчер	2	-
Логіст з виробництва	5	-

Як видно з таблиці 1, у фармацевції заявлено 5 вакансій в сфері закупівлі, 7 вакансій – менеджера з логістики, 6 вакансій – сфері складування, тобто керівники ФП стали більше приділяти уваги використанню логістичних підходів до управління ресурсами.

Крім того, недостатність уваги фахівцям з логістики можливо прослідкувати з даних таблиці 2, в якій наведено рівень оплати праці фахівців з логістики в Україні [4].

В Україні середня заробітна платня логістів дорівнює в середньому 10 250 грн, тоді як в США

Таблиця 2. Середні рівні заробітної платні в Україні станом на 2008 р.

Спеціалізація	Зарплата, грн		
	мінімальна	середня	максимальна
Логіст із зовнішньоекономічної діяльності	5000	7500	10000
Логіст із закупівлі	4000	6000	8000
Логіст із складування	4000	6500	9000
Асистент менеджера з логістики	2000	3500	5000
Менеджер з логістики	3500	10250	17000
Логіст з транспортування	8000	9000	10000
Керівник відділу логістики	4500	15750	27000
Директор з логістики	13500	40500	67500

він дорівнює від 25 до 200 тис. дол. залежно від професійного рівня фахівця.

Підготовка у НФаУ фахівців з логістики сьогодні об'єктивно необхідна для забезпечення високого рівня ефективності функціонування підприємств фармацевтичної галузі, формування в галузі економічних відносин та підвищення рівня її конкурентоспроможності. Реалізація цього напрямку підготовки фахівців дозволить вирішити проблему нестачі досвідчених кадрів

з управління ресурсами, обізнаних зі специфікою виробництва та реалізації ЛЗ і виробів медичного призначення.

На сьогодні вищі заклади освіти України готують логістів, але за програмами, які не враховують специфіку фармацевтичної галузі. Головною метою функціонування фармацевтичної галузі в Україні є створення ефективної системи забезпечення населення ЛЗ, яка гарантує споживачу доступність, клінічну ефективність, без-

печність і якість ЛЗ. Якість ЛЗ повинна бути гарантована на всіх етапах від їх розробки, дослідження, виробництва до реалізації, що досягається завдяки впровадженню комплексу належних практик CGP, який містить правила GMP, GCP, GLP, GSP, GDP і GPP.

Сьогодні фармацевтичній галузі потрібні фахівці з логістики, що мають не тільки спеціальні знання, але й обізнані на особливостях технології фармацевтичного виробництва, особливостях і характеристиках ЛЗ і прийомах фармакоекономічного аналізу.

На рівні бакалавра в навчальний план підготовки логістів у НФаУ доцільно включати, крім стандартних професійно-орієнтованих дисциплін, також і такі дисципліни, як: техніка і технологія фармацевтичної галузі; економіка якості у фармації; організація фармацевтичного виробництва; стратегія фармацевтичного виробництва; фармацевтичне товаровознавство; основи фармакоекономічного аналізу; організація фармацевтичного забезпечення населення; оптова торгівля медикаментами.

На рівні магістра майбутні фахівці повинні вивчати такі дисципліни, як: охорона праці в фармацевтичній галузі; фармацевтична логістика; фармакоекономічні основи формулярної системи; організація фармацевтичної галузі; аналіз ефективності логістичних систем фармацевтичних організацій; маркетингова політика розподілу ЛЗ і виробів медичного призначення.

Таким чином, на підставі проведеного аналізу можна зробити висновки, що фахівці з логістики повинні мати знання з функціональних сфер (постачання, виробництва, складування та збуту), а також знання про організацію взаємозв'язків між цими сферами діяльності ФП; мати офіційні повноваження, які надають їм право приймати рішення щодо управління ресурсами.

У сучасних умовах до основних завдань фахівців з логістики на ФП можна віднести розробку вимог до систем обслуговування, координації діяльності з розробки, впровадження та реалізації механізму виконання замовлень; методичне керівництво розробкою, впровадженням, функціонуванням та удосконаленням системи управління ресурсами; розробку різних документованих процедур щодо управління ресурсами; загальне керівництво функціональними та інформаційними програмами, спрямо-

ваними на підвищення ефективності управління ресурсами; координацію робіт з управління ресурсами; збір, накопичення, систематичну обробку, аналіз і узагальнення даних про функціонування, формування та супроводження нормативних і методичних документів, пов'язаних з рухом та зберіганням ресурсів; розробку навчальних програм для співробітників структурних підрозділів, зайнятих у процесі управління ресурсами; досягнення гармонійних і продуктивних робочих відношень зі спеціалістами інших функціональних підрозділів ФП тощо.

Таким чином, введення до штатного розкладу ФП фахівців з логістики дозволить підвищити ефективність і результативність діяльності ФП; налагодити партнерські відносини ФП з надійними споживачами ЛЗ, постачальниками субстанцій і матеріалів та логістичних посередників; мінімізувати прості обладнання і працівників за рахунок своєчасної реалізації ЛЗ; поліпшити якість ЛЗ у результаті підвищення кваліфікації персоналу; досягти незначних термінів збереження на складах матеріальних ресурсів і т.п.; мінімізувати логістичні витрати підприємства; організувати управління відходами ФП; організувати логістичне обслуговування споживачів; оптимізувати маршрути руху транспортних засобів; поліпшити зовнішньоекономічну діяльність ФП завдяки впровадженню логістичного підходу до управління потоками та налагодження зв'язків з митними органами і надійними партнерами; створити ефективний логістичний ланцюг і логістичну мережу тощо.

Висновки. 1. Вивчення досвіду провідних західних і вітчизняних фармацевтичних компаній свідчить про необхідність впровадження посади логіста на фармацевтичних підприємствах. Це є важливим резервом оптимізації управління ресурсами фармацевтичного підприємства в сучасних умовах господарювання.

2. Аналіз особливостей фармацевтичної галузі та навчальних планів логістів інших навчальних закладів дозволило виявити ті дисципліни, які повинен вивчити студент при підготовці на рівень бакалавра і магістра.

3. З метою посилення підходів до оптимізації управління ресурсами фармацевтичного підприємства запропоновано впровадження посади логіста на фармацевтичних підприємствах.

Література

1. Christopher M. Logistics and Supply Chain Management. Strategies for Reducing Cost and Improving Service / M. Christopher; ed. II, Financial Times-Pitman Publishing. –

London, 1998. – S. 80.

2. Рынок труда в сфере логистики // Логистика: проблемы и решения. – 2008. – № 2 (15). – С. 48-49.

3. Коваль В. Новые формы организации производства через новые технологии подготовки кадров / В. Коваль // Справочник кадровика. – 2004. – № 10 (28). – С. 71-74.
4. Мумладзе М. Управление персоналом как метод

- достижения конкурентного преимущества / М. Мумладзе // Маркетинг. – 2002. – № 3 (64). – С. 113-116.
5. Алексеев С. Эволюция организационной структуры отдела логистики предприятия / С. Алексеев // Складской комплекс. – 2004. – № 3. – С. 16-19.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ПОДГОТОВКЕ ЛОГИСТОВ ДЛЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

О.В. Посылкина, Р.В. Сагайдак-Никитюк, О.В. Чуешов

Национальный фармацевтический университет, Харьков

Резюме: проанализированы основные особенности фармацевтической логистики. Определены проблемы, обусловленные недостаточностью профессиональных и квалифицированных логистов на отечественных фармацевтических предприятиях. Предложено внедрения должности логиста на фармацевтических предприятиях. Обоснован перечень профессионально-ориентированных дисциплин для подготовки специалистов по логистике для потребностей фармацевтической отрасли.

Ключевые слова: логист, бакалавр, магистр, логистическая система, фармацевтическое предприятие, лекарственное средство.

CONCEPTUAL APPROACHES TO PREPARATION OF LOGISTOV FOR PHARMACEUTICAL INDUSTRY

O.V. Posylkina, R.V. Sahaydak-Nikityuk, O.V. Chuyeshov

National Pharmaceutical Universiti, Kharkiv

Summary: the basic features of pharmaceutical logistic are analysed. Problems, conditioned insufficiency of professional and skilled logistov on domestic pharmaceutical enterprises, are certain. Introductions of position of logista are offered on pharmaceutical enterprises. The list of the professionally-oriented disciplines is grounded for preparation of specialists on logistic for the necessities of pharmaceutical industry.

Key words: logist, bachelor, master's degree, logistic system, pharmaceutical enterprise, medication.

Рекомендована д-м фармац. наук, проф. В.В. Трохимчуком

УДК 338.5: 336.2027 : 368.06

ОБГРУНТУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО РОЗРОБКИ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ МОДЕЛІ ВІТЧИЗНЯНОГО ФОРМУЛЯРА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

© А.С. Немченко, Г.Л. Панфілова, Ю.В. Корж

Національний фармацевтичний університет, Харків

Резюме: у статті наведено результати аналізу сучасної законодавчо-нормативної бази щодо впровадження елементів формулярної системи в Україні, а також структури формулярних статей діючого Державного формуляра лікарських засобів (ЛЗ). Встановлені деякі протиріччя між змістом формуляра лікарських засобів